

НЕГАТИВНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Ляшенко Н.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Підлітково-юнацька когорта в Україні зазнала чисельного зменшення, але разом з цим підліткова злочинність збільшилась більше ніж втричі. Це тісно пов'язано зі змінами та деформаціями процесу соціалізації. Соціалізація триває все життя, але саме в період дитинства закладається її фундамент.

Основними чинниками, що негативно впливають на соціалізацію дітей є: 1) падіння рівня життя, що на фоні декларування високих стандартів споживання призводить до обирання в якості пріоритетної цілі батьками саме матеріальне забезпечення дітей; 2) посилення майнової нерівності, що призводить з одного боку, до розчарування в батьках, їх компетентності, здатності навчити чомусь корисному, якщо вони не можуть домогтися матеріального благополуччя, а з іншого дитина може зневіритися у декларованих цінностях і законах суспільства, в справедливості суспільних відносин; 3) зміни в ідеології: традиційна християнська етика засуджує меркантилізм, прагнення розкоші, демонстрування матеріального благополуччя, в радянському суспільстві комуністична ідеологія в першу чергу, орієнтувала людину на суспільне благо, пріоритет колективного над індивідуальним та система виховання та освіти прищеплювала дитині саме ці ідеали, але за останні двадцять років вони суттєво зруйновані. Не зрозуміло які цінності треба прищеплювати дітям – ті, що допоможуть найкраще улаштуватися і пристосуватися, заробити багато грошей, чого б це не коштувало (прагматизм, індивідуалізм), або ті, що спрямовані на самореалізацію людини, на задоволення не тільки матеріальних, але й духовних потреб; 4) зміни механізмів передачі успадкованих з минулого норм і цінностей: досвід дорослих конкурує з новими знаннями, гнучкістю, ініціативою та активністю молодих, а це ускладнює відносини, поглиблює дистанцію між поколіннями; 5) руйнація системи доступних позашкільних спортивних секцій, гуртків, та їх заміна бездоглядним розважальним використанням Інтернету; 6) розчарування в авторитеті влади призводять до того, що поняття про честь і обов'язок, порядок та закон мають неоднозначне тлумачення, подвійні стандарти; 7) падіння престижу та контролю за виконанням сімейних обов'язків по відношенню до дітей, батьків, та інших членів родини; 8) невизначеність та переоцінка каналів соціальної мобільності; 9) збільшення рівня алкоголізму, наркоманії та психічних захворювань дорослих та дітей; 10) зміна соціально схваленого зразка «сучасної вихованої дитини», яка знає власні права, активна, самостійна, комунікабельна, відстоює особисту думку, прагне до лідерства, але така дитина буде менш слухняною, веде діалог з дорослими, відстоює особисті інтереси, та вимагає від дорослих необхідних педагогічних навичок, досвіду, знань, бажання її слухати, які часто не мають дорослі. Звідси з'являються спроби дорослих надавити, заборонити, підкреслити владу над дитиною. А це шкодить спілкуванню та призводить до проблем в процесі соціалізації.

Без урахування цих чинників та підготовки до їх подолання дорослим неможливо здійснювати успішну соціалізацію дитини.